

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- Rodzaj: Dwór w Słupach gm. Dywity, woj. warmińsko-mazurskie
- Autor: nieznany
- Czas powstania: obiekt powstawał etapami. Dokładne datowanie nie jest znane. Pierwotnie pełnił prawdopodobnie funkcje budynku gospodarczego, podpiwniczonego. Na tej bazie, w XIX w. powstało skrzydło zachodnie; dwukondygnacyjne z funkcją mieszkalną. Następnie w latach późniejszych (być może w okresie międzywojennym) dobudowano, czterokondygnacyjne, utrzymane w stylu modernistycznym, skrzydło wschodnie. Ostatnim etapem rozbudowy było nadbudowanie jednej kondygnacji na skrzydle zachodnim.
- Właściciel: Urząd Gminy Dywity
- Funkcja obiektu: funkcje budynków połączone. Mieści się w nich szkoła i przedszkole
- Lokalizacja: obiekt usytuowany na wzniesieniu, nad północno-zachodnią odnogą jeziora Wadąg. Od strony PD-Wsch styka się z średniowiecznym grodziskiem wpisanym w 1996 do Rejestru Zabytków
- Numer w Rejestrze Zabytków: A-1957 z dnia 15.12.1997r.

II. DANE DOTYCZĄCE BADAŃ

- Inwestor: Urząd Gminy Dywity
- Wykonawca: Aleksandra Marszałkowska
- Dokumentacja fotograficzna: Aleksandra Marszałkowska, Grzegorz Kumorowicz (fot. mikroskopowa)
- Badania chemiczne: Elżbieta Orłowska

III. ZAKRES BADAŃ

1. określenia pierwotnej kolorystyki elewacji oraz stanu zachowania wypraw
2. określenie pierwotnej kolorystyki stolarki otworowej oraz jej stanu zachowania
3. wykonanie odkrywek sondażowych na sufitach pomieszczeń III kondygnacji w celu określenia pierwotnego opracowania kolorystycznego

IV. HISTORIA OBIEKTU

Dwór w Słupach (dawniej do 1952 r. Stolpe) powstał na terenie średniowiecznej osady rycerskiej. Miejscowość gościła Mikołaja Kopernika, który w roku 1517 wyznaczył na tym terenie nowego osadnika-zasadźcę. W XVIII wieku miejscowość z osady przekształciła się w majątek szlachecki z folwarkiem i była to posiadłość rodziny Carniwalli. Od 1841 roku do końca lat 20 XX wieku majątek przeszedł do rodu von Stabbert. Ostatnimi właścicielami byli Adolf Schulz i Oskar Thimm. Po 1945 roku dwór stał się własnością Skarbu Państwa od 1952 użytkowany przez Państwowy Ośrodek Maszynowy. W latach 50-tych w budynku urządzono szkołę podstawową a od 1978 równolegle, przedszkole.

Po likwidacji POM-u obiekt przejęła Gmina Dywity

V. OPIS OBIEKTU

Obiekt składa się z dwóch połączonych ze sobą brył. Bryły zróżnicowane pod względem stylistycznym i chronologicznym. Bryła zachodnia o elewacji klasycyzującej, wschodnia modernistyczna, wyraźnie inspirowana architekturą japońską.

Bryły umownie oznaczono: zachodnia– A, wschodnia– B.

budynek zachodni- A.

budynek na rzucie prostokąta w formie leżącego prostopadłościanu. Trzy kondygnacje wieńczy dwuspadowy dach o niewielkim nachyleniu połaci. Budynek częściowo podpiwniczony. Piwnica stanowi najstarszą część obiektu. Ściany wykonane z dużych kamieni, otoczków i czerwonej cegły, łączone zaprawą gliniastą. Wtórne, ceglane, spłaszczone sklepienia oparte na pierwotnych, przekutych łukach. Cegły sklepień wiązane zaprawą wapienno-piaskową. Podłoga ceglana.

Elewacje PD i PN w partii I kondygnacji z otworami okiennymi rozmieszczonymi nieregularnie, prawdopodobnie wtórnie przekutymi. Stolarstwo okienne wtórne. Elewacja szczytowa (ZACH) na tej wysokości pozbawiona okien jedynie z otworem drzwiowym. Powyżej profilowanego gzymsu biegnącego wzdłuż tej partii elewacji, występuje 6 osiowy podział okien ustawionych w rzędach na tym samym poziomie. W elewacji zachodniej układ okien 3 osiowy. Okna II kondygnacji zdobione profilowanymi opaskami, nadproża zaakcentowane profilowanymi gzymsami. Zachowana pierwotna stolarstwo okienne w elewacjach Pd i Pn; dwudzielne okna skrzynkowe typu polskiego z podwyższonym ślemieniem.

Piętro wyżej (prawdopodobnie dobudowane w okresie powojennym) wyposażone w współczesną, typową stolarstwo; okna dwudzielne z lufcikiem. Podział na nadproża i biegnący wzdłuż elewacji profilowany gzyms, podkreślają horyzontalny charakter budynku.

Budynek wschodni – B.

Bryła budynku o charakterze wertykalnym. 4 kondygnacje wieńczy dwuspadowy dach o niewielkim nachyleniu połączy z charakterystycznym wykończeniem podbitki. Elewacje tworzą rozczłonkowane ramy dzielące płaszczyznę ścian. W ramach tych, w polach centralnych umieszczone otwory okienne z profilowanymi gzymsami i opaskami. Otwory i skrzynkowa stolarka okienna bardzo zróżnicowane.

W elewacji PN w układzie biforyjnym i triforyjnym, w elewacji PD dwudzielne i trójdzielne z dekoracyjnymi słupkami, z podniesionym ślemieniem.

W II kondygnacji, w narożniku Pd-Wsch nietypowe, odbiegające od pozostałych wielkością i konstrukcją okno. Dwa dekoracyjne słupki dzielą powierzchnię okna na trzy części. Skrzydła nad centralnie umieszczonym ślemieniem nieruchome, skrzydła poniżej przesuwane ku górze. Powierzchnia skrzydeł podzielona szczeblinami na kwadratowe pola.

W elewacji wschodniej centralnie umieszczony otwór drzwiowy flankowany dwoma oknami. Drzwi dwuskrzydłowe. Skrzydła wewnętrzne i zewnętrzne wtórne. Oryginały są profilowane ościeża i drewniane opaski. Oba okna jednodzielne ze ślemieniem. W drugiej kondygnacji jedno, duże okno w układzie triforyjnym, dwupoziomowe. Środkowa część podzielona na skrzydła. Pierwotnie były to skrzydła drzwiowe prowadzące na nie zachowany balkon. Okienka strychowe jednoskrzydłowe w układzie biforyjnym i triforyjnym.

VI. STAN ZACHOWANIA

Budynek A

1. tynki pierwotne wapienno-piaskowe zachowane w niewielkim procencie. Struktura tynków osłabiona. Warstwa malarska zachowana śladowo. Wtórny cementowo-wapienny narzut („baranek”) przyczynia się do postępującej destrukcji leżących poniżej warstw wapienno-piaskowych.

2. Stolarka okienna.

Okna współczesne na parterze i III kondygnacji. W elewacji zachodniej i narożniku Pd- Zach dwa wtórne okna drewniane.

Pierwotne okna zachowane w II kondygnacji w elewacjach Pn i Pd. Stan zachowania okien zły. Osłabiona konstrukcja i struktura drewna skrzydeł zewnętrznych. Skrzydła wewnętrzne wtórne. Oryginalna warstwa malarska (mazerunek) zachowana bardzo słabo.

Zachowane oryginalne okucia.

3. stolarka drzwiowa

drzwi wejściowe w elewacji Pn – zachowane szpalety i dwa skrzydła wewnętrzne. Brak skrzydeł zewnętrznych.

Pozostałe otwory wejściowe ze stolarką wtórną

Budynek B

1. Cała powierzchnia elewacji pokryta wtórnym, cementowym „barankiem”.

Warstwa ta powoduje postępującą destrukcję i odspajanie pierwotnych wypraw. Usunięcie wtórnych warstw jest praktycznie niemożliwe.

2. Stolarka okienna wielokrotnie przemalowana. Liczne ubytki detalu. Wiele skrzydeł wymienionych. Zachowane zewnętrzne skrzydła oczyszczone z warstw malarskich drastycznymi metodami mechanicznymi, które spowodowały zniszczenie powierzchni drewna.

3. Sufity nad III kondygnacją wielokrotnie przemalowane, pozbawione dekoracji malarskiej. Nie odnaleziono śladów po sztukaterii. Pierwotna, klejowa warstwa malarska w odcieniu bardzo jasnego beżu leży na tynku wapienno - piaskowym narzuconym na trzcinową matę mocowaną do drewnianego stropu.

4. drewniana konstrukcja więźby dachowej w znacznym stopniu zaatakowane przez drewno-jady i drobnoustroje. Deski podłogowe w znacznym stopniu uszkodzone przez drewno-jady i drobnoustroje.

VII METODYKA BADAŃ

Wykonano serię odkrywek sondażowych na powierzchni ścian i detalu architektonicznego oraz stolarki celem ustalenia pierwotnej kolorystyki. Pobrano próbki w celu wykonania przekrojów stratygraficznych. Próbki zatopiono w żywicy i zeszlifowano. Szlify poddano obserwacji pod mikroskopem w świetle widzialnym i sfotografowano. Stratygrafię nawarstwień przedstawiono w tabelach.

Wykonano analizę składu wypraw budynków A i B. do ustalenia przybliżonej kolorystyki wg standardów NCS posłużono się kartą kolorów firmy Sigma

VIII WYNIKI BADAŃ

W wyniku przeprowadzonych badań ustalono kolorystyki elewacji tzw. dworu w Słupach. Badania wykazały, oprócz oczywistych różnic stylistycznych dwóch brył, zróżnicowanie w technice wykonania i pierwotnym opracowaniu kolorystycznym.

Kolorystyka bryły A

Powierzchnie elewacji pokryte zacieranymi tynkami wapienno-piaskowymi, malowane farbami mineralnymi w odcieniu ciepłej szarości zbliżonej do NCS S 1005-Y10R. Gzymsy i opaski jasnokremowe - NCS S 0502Y.

Stolarka okienna pokryta warstwami ciemnego mazerunku. Kolorystyka zbliżona do NCS S 7020-Y40R. Zachowana stolarka drzwiowa w odcieniu jasnego beżu -NCS S 2010- Y10R.

Kolorystyka bryły B

Powierzchnie elewacji pokryte dwoma rodzajami tynków o różnym kolorze i fakturze : płaszczyny - tynki zacierane o drobnym ziarnie mineralnego wypełniacza nadającego wyprawie ciepły, beżowy odcień zbliżony do NCS S 2005-Y20R, obramienia na elewacji pokryte szarym, drobnym „barankiem” z dodatkiem cementu - NCS S 2002 Y.

Pierwotne warstwy malarskie stwierdzono na detalach sztukatorskich;

gzymsach i opaskach okiennych. Farba o charakterze mineralnym w kolorze szarości - NCS S 1502-Y.

Destrukcja desek podbitki dachowej uniemożliwia wykonanie czytelnej odkrywki i określenie pierwotnej kolorystyki. Na podstawie obserwacji mikroskopowej śladów farby można przyjąć, że kolorystyka zbliżona była do opracowania stolarki okiennej.

Stolarka okienna dwustronnie malowana w kolorze szarości zbliżonej do NCS S 2002-G. Kolorystykę stolarki drzwiowej określono na podstawie odkrywek i fotografii mikroskopowej na zachowanych szpaletach i opaskach. Kolor zielony jasny zbliżony do NCS S 3020-G30Y w drugiej warstwie zieleni ciemniejsza; NCS S 6020 G10Y. Warstwy bardzo mocno skonsolidowane. Nie udało się wykonać czytelnej odkrywki warstwy jaśniejszej.

IX. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. WYTYCZNE POSTĘPOWANIA

1.1. STOLARKA

1.1.2. STOLARKA ZABYTKOWA- RENOWACJA.

1.1.2.1. BRYŁA B

A) Okna podwójne ujęte w części inwentaryzacyjnej projektu architektonicznego (O1, O2, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, O13, O14, O15, O16) należy poddać następującym zabiegom renowacyjnym:

1. Ramy ościeżnic (wszystkie są oryginalne) poddać renowacji. wg.

1.1.2.3.

2. Skrzydła zewnętrzne

a) oryginalne – poddać renowacji: wg. 1.1.2.3.

b) wtórne – wykonać na wzór oryginalnego (kształt ramy, sposób szklenia, mocowanie zawiasów).

3. skrzydła wew.

- wykonać nowe ramy okienne z trzech warstw drewna, klejonych ze sobą w taki sposób, że słoje poszczególnych warstw ułożone są w stosunku do siebie prostopadle. Nowe ramy ze szkleniem pakietem szybowym. Zastosować uszczelkę gumową wciskaną w skrzydło okienne.

Zachować układ, podział, kierunek otwierania skrzydeł oryginalnych.

Proponowana kolorystyka okien: NCS S 2002G (szary)

Parapety (wszystkie oryginalne) poddać renowacji analogicznie jak w przypadku okien.

Parapety w kolorze okien.

B) Okna pojedyncze ujęte w części inwentaryzacyjnej projektu architektonicznego (O17, O18, O19, O20, O21, O22, O26, O29)

należy poddać następującym zabiegom renowacyjnym – postępowanie wg.

1.1.2.3.

C) Okno O11

Okno pojedyncze, jedno szybowe z założoną przeszkloną ramą wtórną od środka zamocowaną na stałe do ramy oryginalnej.

Okno należy poddać zabiegom renowacyjnym – postępowanie wg. 1.1.2.3.

D) Drzwi D3 pomimo stwierdzonej wtórności skrzydeł – poddać renowacji bez zmian w szkleniu i podziale.

Rama i opaski wokół drzwiowe oryginalne poddać renowacji. wg. 1.1.2.3.

Proponowana kolorystyka: NCS S 6020-G10Y.

1.1.2.2. BRYŁA A

A) Okno O27 oraz parapety – postępowanie wg. 1.1.2.3. z uwagami:

- na oknach wykonać mazerunek
- parapety bez mazerunku.

Proponowana kolorystyka okien: NCS S 7020-Y20R (brąz)

Parapety w kolorze okien.

B) Drzwi DW6

Rama, wykończenie ozdobne między skrzydłowe (szpalety), opaski, skrzydło wew. do renowacji.

Skrzydło zew. do odtworzenia na podstawie wewnętrznego oryginalnego.

Projektowana kolorystyka: NCS S 2010-Y10R

1.1.2.3. PRACE RENOWACYJNE OKIEN

Poniższy opis w punktach dotyczy wszystkich okien zabytkowych i parapetów okiennych z uwagami zamieszczonymi w poszczególnych grupach na jakie została podzielona stolarka.

- Zdjąć skrzydła okienne.
- Zdemontować parapet zew.
- Zdemontować parapet wew.
- Wymontować z muru ramę okna.
- Przetransportować okno do pomieszczenia pracy (stolarnia).
- Zdemontować klamki, szyldy i baskwile. Usunąć ewentualne gwoździe i inne zbędne stalowe elementy.

- Zdemontować tafle szkła w oknach.

- Wstępnie oczyścić całą powierzchnię drewna metodą chemiczną.

Metoda chemiczna polegać będzie na usunięciu za pomocą past na bazie dwumetyloformamidu i acetonu wszelakich wtórnych ftalowych i olejnych nawarstwień.

Neutralizacja terpentyną.

- Uzupełnienie ubytków drewna za pomocą wstawek - flekowania z drewna sosnowego.
- Otwory kołkować
- W pęknięcia wzdłużne wkleić listewki drewniane

- Uzupełnienie mniejszych ubytków w strukturze drewna za pomocą masy sztucznego drewna o składzie trociny, jako wypełniacz materiał żywiczny jako spoiwo.
- Po stwardnieniu kitów i szpachlówki przystąpić do szlifowania powierzchni
- oczyścić ościeżnicę całkowicie z farby (odsłonić powierzchnię drewna),
- Powierzchnie szlifować ręcznie papierem ściernym wzdłuż włókien.
- Należy usunąć wszelkie zabrudzenia i plamy oraz stare farby. Prace prowadzić szczególnie starannie, aby nie zniszczyć zdobień występujących w drewnie.
- Zabiegi dezynsekcji i dezynfekcji. Mają na celu usunięcia wszelkich mikroorganizmów jak pleśni i glony. Delikatny natrysk w miejscach zagrożonych
- Powierzchnie elementów stalowych i metali kolorowych dokładnie oczyścić mechanicznie i środkami chemicznymi z farby i rdzy.
- Mechanizmy ruchome okien wymyć i oczyścić z rdzy . Dokonać ewentualnych napraw. Po zamontowaniu w oknie smarować wazeliną techniczną.
- Oczyszczenie mosiężnych elementów metodą chemiczną za pomocą past typu Scansol, neutralizacja terpentyną. Polerowanie pastą na bazie zielonego tlenku chromu.
- zachować oryginalne okucia. W przypadku braku możliwości zastosowania oryginalnego okucia ze względu na ich zły stan techniczny dorobić na wzór oryginalnego.
- Po pracach przygotowawczych przystąpić do prac malarskich. Dla wzmocnienia drewna dokonać kilkakrotnego gruntowania,(impregnacji) drewna. Malować farbami dwukrotnie. Przed wymalowaniem powierzchniowym malować powierzchnię farbą podkładową.
- Po wykonaniu prac malarskich przystąpić do szklenia okien. Zdjęte uprzednio szyby wymyć. Następnie osadzić w otworach okiennych przy użyciu sztyftów szklarskich oraz silikonu szklarskiego w kolorze okien.
- odtworzeniu brakujących elementów np. listwa przymykowa.
- Powierzchnia malowanych elementów gładka bez oznak ciągnięcia pędzlem lub wałkiem, oraz bez odciskających się słoików drewna – nie dotyczy okien O27

1.1.3. STOLARKA WTÓRNA

1.1.3.1. OPIS POSTĘPOWANIA ZE STOLARKĄ OKIENNĄ WTÓRNA

W miejscu występowania okien wtórnych proponuje się zastosować stolarkę odwzorowującą istniejącą oryginalną adekwatnie do występowania w bryłach obiektu.

Okno O2 i O3 zaprojektować na podstawie inwentaryzacji okna O4.
Natomiast okna O23 A i B, O24 A i B, O25 A-C, O28 A-I zaprojektować na podstawie inwentaryzacji okna O27.

Proponuje się stolarkę okienną:

- a) drewnianą z drewna sosnowego klejonego, w kolorze według wzornika NCS nr S – 2002 – G oraz nr S – 7020 – Y40R
- b) szklenie dwuszybowe z przestrzenią międzyszybową wypełnioną argonem.
- c) konstrukcja stolarki jednoramowa, czteroskrzydłowa (dla parteru i II piętra części niższej obiektu) z ruchomym słupkiem i trójskrzydłowa ze stałym słupkiem i profilowanym ślemieniem (dla parteru części wyższej obiektu); Zastosować uszczelkę gumową wciskaną w skrzydło okienne.
- d) okucia stolarskie przewiduje się zastosować właściwie do ciężaru skrzydeł, współczesne stylizowane na pierwotne w kolorze mosiądzu.
- e) parapety wewnętrzne – z drewna klejonego grub. 4cm. Parapet poszerzony poza ścianę podparapetową na szerokość 4 cm z każdej strony. Kolor parapetów zgodny z kolorem okien;

Dla okien nowych w **bryle A** zastosować sposób wykończenia powierzchni (mazerunek) i rodzaj farby identyczny jak w przypadku podlegających konserwacji okien O27.

Dla okien nowych w **bryle B** zastosować rodzaj farby identyczny jak w przypadku podlegających konserwacji okien zabytkowych.

1.1.3.2. OPIS PROJEKTOWANEJ STOLARKI DRZWIOWEJ

W miejscu występowania drzwi wtórnych proponuje się zastosować nowe.

Drzwi D1, D5 oraz skrzydła zewnętrzne drzwi Dw6 zaprojektować na podstawie inwentaryzacji skrzydeł wewnętrznych drzwi DW6. Natomiast drzwi D0, D2 oraz D4 zaprojektować płycinowe z podziałem na 3 równe płyciny. W drzwiach D2 zaprojektować naświetle z podziałem na cztery kwatery.

Proponuje się stolarkę drzwiową:

- a) konstrukcja skrzydła i ościeżnicy drewniana z drewna sosnowego, klejone wielowarstwowo - min 3 warstwy, w kolorze według wzornika NCS nr S – 6020 – G10Y oraz nr S – 2010 – Y10R

c)szklenie drzwi D2 dwuszybowe z przestrzenią międzyszybową wypełnioną argonem (pakiet szyb zespolonych).

d) zamek listwowy, hakowy ,ryglujący w trzech punktach, wkładka patenowa

e) okucia stolarskie przewiduje się zastosować właściwie do ciężaru skrzydeł, współczesne stylizowane na pierwotne w kolorze mosiądzu.

g) wyklucza się montaż systemowych listew progowych. płaszczyzna posadzki po obu stronach drzwi na jednym poziomie. Montaż szczotek w każdym skrzydle.

h) drzwi D1 i D4 wyposażyć w samozamykacz.

1.1.3.3. PRACE PRZY WYMIANIE OKIEN I DRZWI WTÓRNYCH.

Nowe okna i drzwi montować w istniejące otwory. Jedynym wyjątkiem są okna O28, O2 – zwężenie otworów.

1.1.3.4. MATERIAŁY

Do malowania stolarki zastosować profesjonalny system malarski do drewna. np.REEMMERS INDULINE L-S2a składający się z produktów: SW-900, - Bezbarwny, wodny środek do wzmacniania i impregnacji drewna, stworzony na bazie żywicy hybrydowej
GW-300,- Lazurująca wodna emulsja do gruntowania, z ochroną powłoki-
LW 700x2 -Wodna, lazura grubowarstwowa w odpowiednim kolorze.
Induline Fugenfuller- masa spoinowa do elastycznego wypełniania.
Induline Mix & Go - zestaw do zmiany konsystencji z natryskowej na przeznaczoną do malowania pędzlem za pomocą dodatku Streichadditiv– do uzyskania efektu mazerunku.

1.2. ELEWACJA

Wytyczne wykonywania prac

Przed przystąpieniem do prac renowacyjnych należy naprawić wszystkie wady konstrukcyjne budynku.

Wszystkie elewacje zostały pokryte mocnym cementowym „barankiem”. Mocna szczelna warstwa nałożona na słabsze wapienne i wap- cem. tynki, zwłaszcza przy zwiększonym zawilgoceniu powodowała ich destrukcję.

1.2.1. ELEWACJA -COKÓŁ.

Bryła A

Cokół – stan dobry. Cokół **należy poddać następującym zabiegom renowacyjnym:**

- Cokół oczyścić preparatem renowacyjnym do zwalczania grzybów i alg na elewacjach Baunit SanierLösung (roztwór renowacyjny, natryskuje się na

zaatakowane grzybami lub algami powierzchnie ścian, aby zapobiec unoszeniu się zarodników w powietrzu przy czyszczeniu mechanicznym.

- Po krótkim czasie działania (1 - 2 godz.) zanieczyszczoną powierzchnię oczyścić mechanicznie (szczotkowanie, czyszczenie strumieniem wody, itp.) Następnie ponownie 1 lub 2 razy natryskiwać roztwór na zanieczyszczone powierzchnie, aż do nasączenia się podłoża.

- niewielkie uszkodzenia oczyścić i uzupełnić **obrzutką renowacyjną** Baunit Sanova Vorspritzer

W czasie obróbki i procesu twardnienia temperatura powietrza i materiału nie może być niższa niż +5 C. Chronić świeżo nałożoną obrzutkę przed zbyt szybkim wysychaniem, względnie utrzymywać ją w stanie wilgotnym przez 2 dni od nałożenia. Nie dodawać żadnych innych produktów.

Minimalna długość przerwy technologicznej: Przy kryciu 50% - 3 dni

- jako ostateczną warstwę tynkarską zaleca się zastosować tynk renowacyjny cokołowy **Baunit**

SanovaPutz S o gr. min 20mm (hamujący przepływ wody, odporny na uszkodzenia mechaniczne).

Tynk renowacyjny cokołowy S nanosić kielnią lub agregatem. Do grubości 2 cm - jednowarstwowo, grubsze warstwy - wielowarstwowo. Między poszczególnymi warstwami tynku renowacyjnego cokołowego należy zachować przerwy technologiczne (max. 1 dzień). Faktura tynku gładka nawiązująca do istniejącego cokołu.

Wymagana przerwa technologiczna: 10 dni na każdy 1 cm grubości tynku.

- cokół pomalować na kolor NCS S 2002-B wg. 1.2.2. podpunkt 4.

Bryła B

W bryle B nie wyróżniono cokołu.

Partie dolne potraktować jako elewację.

1.2.2. ELEWACJA – POWYŻEJ COKOŁU

Bryła A

1. Miejsca, gdzie tynk jest w dobrym stanie

- oczyścić za pomocą gorącej kąpieli ciśnieniowej z dodatkiem środka. W przypadku partii muru porośniętej glonami oczyścić preparatem

renowacyjnym do zwalczania grzybów i alg na elewacjach **Baunit**

SanierLösung (roztwór renowacyjny, natrykuje się na zaatakowane grzybami lub algami powierzchnie ścian, aby zapobiec unoszeniu się zarodników w powietrzu przy czyszczeniu mechanicznym. Po krótkim czasie działania (1 - 2 godz.) zanieczyszczoną powierzchnię oczyścić mechanicznie (szczotkowanie, czyszczenie strumieniem wody, itp.) Następnie ponownie 1 lub 2 razy natryskiwać roztwór na zanieczyszczone powierzchnie, aż do nasączenia się podłoża.

2. Miejsca, gdzie tynk ma rysy i spękania

- oczyścić powierzchnię jak wyżej
- powierzchnie posmarować podkładem wypełniającym rysy **Baumit PremiumPrimer** (Gotowy do użycia, uniwersalny, wzmocniony włóknami, środek gruntujący wypełniający rysy w podłożu do szer. 0,5 mm)

3. Miejsca, gdzie tynk wymaga usunięcia

- należy skuć wszystkie „głuche” fragmenty tynków
- spoiny usunąć na głębokość co najmniej 2 cm. (w pasie parteru mur na zaprawie glinianej)
- ściany zmyć wodą pod ciśnieniem (w pasie parteru nie dopuścić do wymycia fugi glinianej głębiej niż 2 cm, określić eksperymentalnie skutki mycia ciśnieniowego, w razie wymywania fug poddać je wzmocnieniu przez impregnację preparatem wzmacniającym Baumit PutzFestiger)
- w miejscach newralgicznych i zawilgoconych (np. przy rurach spustowych) skuć tynk ok. 1m więcej od widocznego zawilgocenia i zastąpić tynkiem renowacyjnym, trasowo-wapiennym **Baumit EinlagenTrassPutz (min. 20mm)**. Zaprawę Baumit Sanova EinlagenTrassputz miesza się z czystą wodą. Czas mieszania mieszadłem 3 – 5 minut. Zaprawę Baumit Sanova EinlagenTrassputz można również nakładać z pomocą agregatów tynkarskich. Nanoszenie tynku na zewnątrz: Mur z cegły i z kamienia (nieregularny) lub podobny, grubość tynku do 20 mm (jednowarstwowo), zawilgocenia, niewielkie lub średnie wykwyty soli:
- obrzutka z Baumit SanovaVorspritzer, krycie do 50% (mieć na uwadze czas twardnienia),
- zaprawa Baumit Sanova EinlagenTrassputz nakładana maszynowo,
- zatrzeć packą.

Przed każdym kolejnym nałożeniem warstwy zachowywać okres twardnienia min. 7 dni na każdy cm grubości tynku.

- pozostałe uzupełnienia lub nowe tynki na ścianach zewnętrznych powinny być wykonane z materiałów wapiennych **Baumit RK 39** (na obrzutka z Baumit SanovaVorspritzer) -ziarno 0-3mm, zużycie 13 kg/m²/10mm.

Uzupełnienia wapienne (i trasowo-wapienne) nie wykazują skurczu, tynki trzymają się nawet na osłabionych podłożach, wymagają dobrego zwilżenia powierzchni przed nałożeniem.

Szczególnie starannie dobrane surowce i receptura sprawiają, że tynk przypomina stare, tradycyjnie stosowane zaprawy.

Ponadto spełnia wszystkie wymagania stawiane dzisiaj tynkom zewnętrznym: wodoodporność, paro przepuszczalność, poprawny wygląd i odporność mechaniczną. Przyrost wytrzymałości przebiega w tynku powoli, dzięki czemu otrzymuje się powierzchnię bez naprężeń i rys. Powoduje to jednak, że prace wykończeniowe można prowadzić dopiero po całkowitym związaniu tynku.

Minimalna grubości tynku podkładowego wynosi 10 mm, nawierzchniowego 5 mm. W przypadku konieczności naniesienia warstwy grubszej niż 20 mm zaleca się nakładanie tynku w kilku warstwach z zachowaniem odpowiednich

przerw technologicznych (1 dzień na każdy 1 mm grubości tynku) i nadawanie warstwom podkładowym odpowiedniej szorstkości. Najlepsze efekty uzyskuje się nakładając tynk dwuwarstwowo. Dla właściwego związania tynk RK 39 wymaga odpowiedniej ilości wody. Szczególnie przy nanoszeniu cienkiej warstwy lub przy zbyt szybkim jego wysychaniu konieczne jest nawet kilkakrotne zwilżanie tynku.

- całość powierzchni po uzupełnieniach tynków celem wyrównania faktury oraz chłonności zaleca się pokryć szpachlami kontaktowymi o strukturach tradycyjnego tynku: **Baumit MC 55W** (ziarno 0-1,2mm, zużycie 1-2kg/mm/m²)

Przy nanoszeniu na tynki nanosi się z reguły jednowarstwowo na grubość 3 - 5 mm. Przerwa technologiczna przed nanoszeniem kolejnych warstw 1 dzień na 1 mm grubości.

4. Malowanie

- wyprawę malarską proponuje się wykonać z dwóch warstw farby krzemianowej paroprzepuszczalnej **Baumit NanoporColor** (farba Baumit Nanopor jest farbą odporną na zanieczyszczenia, a jednocześnie odprowadzającą naturalną wilgoć ze ścian. Zawiera efekt samooczyszczania poprzez wykorzystanie czynników atmosferycznych, takich jak wiatr, opady śniegu lub deszczu).

Faktura tynku: drobny baranek

Kolor elewacji (malowanie): NCS S 1005-Y10R

Bryła B

Postępowanie jak w bryle A z uwagami:

Zamiast tynku Baumit RK 39 zastosować Baumit LL 66 Plus Tynk wapienno-cementowy LL 66 Plus tworzący Otwarty dyfuzyjny układ tynkowy.

Tynk wapienny o niewielkim dodatku cementu białego tynk do zastosowania na zewnątrz jako tynk podkładowy i wierzchni, czysto mineralny. Zawiera podwyższoną ilość porów powietrza.

Wielkość ziarna: 0–1,2 mm

Tynk w celu uzyskania pierwotnej kolorystyki w zależności od potrzeby barwić w masie. Należy wykonać próbki tynków na budowie i komisyjnie (przy obecności przedstawiciela WKZ) ocenić podobieństwo do kolorystyki pierwotnej oraz ewentualną potrzebę barwienia w masie. Do ewentualnego barwienia należy użyć pigmentów suchych – mineralnych. Zaleca się dodatek pigmentu nie większy niż 15% masy barwionego tynku.

- w zależności od jakości cegły i czystości spoin w razie konieczności obrzutka **Baumit Sanova Vorspritzer**

Kolor tynku:

cofnięte części elewacji NCS S 2005-Y20R

wysunięte części elewacji NCS S 2002-Y

Faktura tynku:

wysunięte części elewacji; drobny baranek

cofnięte części elewacji: tynk wyrównany przecierką - efekt zacierki

uzyskać przez zatarcie filcową pacą przy równoczesnym skrapianiu wodą

1.2.3. OPASKI WOKÓŁOKIENNE I GZYMSY

Zachowany detal architektoniczny należy oczyścić, wzmocnić oraz wykonać reprofilację celem wyostrenia rysunku.

Bryła A,B

Opaski wokółokienne

- powierzchnie gładkie wokół okienne można wykonać z szpachli czysto wapiennej **Baumit RK 70 N** (ziarno 0-0,6mm, zużycie 1,2kg/m²/1mm) – maksymalna grubość do 5mm.

Podłoże musi być trwałe, nośne, czyste i równomiernie wyschnięte, zapewniające nałożenie warstwy tynku w miarę jednakowej grubości. Tynki podkładowe ostatecznie związane. Gładkie powierzchnie uszorstkować. Silnie chłonne podłoża uprzednio zwilżyć. Słabe, osypujące się wzmocnić płynem **Baumit PutzFestiger. RK 70 N** dla prawidłowego związania potrzebuje odpowiedniej ilości wody. Przy nanoszeniu cienkiej warstwy lub przy zbyt szybkim wysychaniu należy gotową powierzchnię nawet kilkakrotnie zwilżać. Farby i inne powłoki mogą być nakładane dopiero po całkowitym związaniu i wyschnięciu szpachli. Pokrycie całych powierzchni szpachlami nie wymaga już dodatkowego gruntowania przed malowaniem. Biała szpachla jest idealnym tłem dla każdego koloru i rodzaju farby, wewnętrzne zbrojenie zabezpiecza przed mikro spękaniami nawet na osłabionym podłożu. Celem dodatkowego „dozbrojenia” miejsc krytycznych można zatopić w masie **MC 55 W**, siatkę zbrojeniową alkalioodporną **Baumit 145 A**

gzymsy

- zachowane elementy sztukatorskie z zapraw po oczyszczeniu wzmocnić i zabezpieczyć preparatem **Imprägnierung** (zużycie 0,03-0,1 litra koncentratu)

- brakujące elementy proste, gzymsy, opaski, wykonać za pomocą szablonu z rysunków w skali 1: 1, wykonanie na ścianie lub stole, materiał na podkład (rdzeń) **FG 88**, wykończenie **FF 89 lub jednowarstwowo SM 86**

- elementy w dobrym stanie technicznym po oczyszczeniu i wzmocnieniu pokryć za pomocą szablonu materiałem jednowarstwowym **SM 86** na zasadzie reprofilacji, wyostrenie, uczytelnienie rysunku

Bryła A

Faktura gładka

Kolor opasek i gzymsów (malowane wg.7.2.2. podpunkt 4): NCS S 0502Y

Bryła B

Faktura gładka

Kolor opasek i gzymsów(malowane wg.7.2.2.podpunkt 4):

NCS S 1502-Y

1.2.4. OBRÓBKI BLACHARSKIE PARAPETÓW I GZYMSÓW

Proponuje się demontaż wszystkich obróbek i opierzeń z blachy ocynkowanej z elewacji.

Proponuje się wykonać nowe obróbki z blachy ocynkowanej gr. 0.55 mm niemalowane:

- parapety zew. okienne.

- opierzenie gzymsów

Obróbki gzymsów mocowane w części pionowej do muru mechanicznie ,
miejsce mocowania schowane pod tynkiem. Długość okapnika 3cm,
wysunięcie okapnika 3cm.

1.2.5. ELEMENTY RÓŻNE.

Istniejące oryginalne kraty stalowe – 2 otwory na poziomie piwnicy **bryły A**
– oczyścić z rdzy, zabezpieczyć antykorozyjnie i malować x lakierem
ftalowym np."Nobiftal" transparentnym. Kraty przesłaniające okno O25 C i
drzwi D3 do likwidacji.

1.3. DACH

Bryła A

Dokonać oceny konstrukcyjnej.

Bryła B

Konstrukcję dachu ze względu na jej zły stan proponuje się odtworzyć przez
wymianę zniszczonych elementów konstrukcji i przekrycia dachu. Podczas
wizji lokalnej wstępnie oceniono możliwość pozostawienia około 15%
krokwi oraz krótkich słupków na kleszczach.

**Ze względu na zabytkowy charakter obiektu wykorzystać elementy w
dobrym stanie do odtworzenia więźby.**

W trakcie prowadzenia prac remontowych i odsłonięciu wszystkich
elementów konstrukcji dachu dokonać szczegółowej oceny stanu elementów
drewnianych. **Ocena możliwości zastosowania pierwotnych elementów
powinna być komisyjna w obecności projektanta konstrukcji, kierownika
budowy, przedstawiciela WKZ w Olsztynie, Inwestora, inspektora
nadzoru inwestorskiego,**

Dach należy odtworzyć, stosując wymiary przekrojów poprzecznych

oraz układ elementów konstrukcyjnych występujących obecnie. Mieże łączyć ze słupem i płatwią za pomocą czopów i gniazd.

Projektowane połączenia śrubowe wpuścić w materiał i zaczopować

Podsufitka poddasza ze względu na zły stan do odtworzenia.

- wykonać malowanie ścian i sufitów poddasza na kolor biały.

1.4. STROP

Bryła A

Proponuje się zmianę rodzaju i grubości materiału izolacyjnego w stropie II piętra.

Zakres prac:

- usunięcie trocin gr. 12cm
- demontaż ślepej podłogi
- impregnacja całego drewna stropu i dachu od strony wew. stropodachu wentylowanego preparatem biobójczym.
- ułożenie paroizolacji
- ułożenie oryginalnej ślepej podłogi
- ułożenie wełny mineralnej miękkiej.

Bryła B

Wykonać ekspertyzę konstrukcyjną która wykaże czy belki stropu wymagają wzmocnienia.

Wykonać impregnację stropu preparatem biobójczym.

Istniejący układ warstw (ślepa podłoga, polepy z gliny i polepa plew z wapnem) w stropie odtworzyć po zakończeniu ewentualnego wzmocnienia i impregnacji.

Podłogę ze względu na zły stan wymienić – zastosować podłogi z deski sosnowej pióro-wpust o gr.3cm w pomieszczeniach z podbitką lakierowaną bezbarwnym matowym podłogowym alkidowym .

1.5. POSADOWIENIE BRYŁY A

Wykonać ekspertyzę konstrukcyjną wykazującą przyczyny spękania ścian nośnych i sposób naprawy.

1.6. PODBITKA

Bryła A

Funkcję wykończenia spodniego dachu od str. zew. pełni deskowanie dachu. Stan dobry.

Zastosować profilaktyczną ochronę drewna przez impregnację preparatem biobójczym bezbarwnym.

Bryła B

Ze względu na zły stan drewna podbitki i niezbędne prace przy dachu proponuje się demontaż podbitki i jej odtworzenie.

Zakres prac:

- Demontaż podbitki i podkonstrukcji podbitki.
- po wykonaniu konstrukcji dachu wykonać podkonstrukcję
- Po odeskowaniu dachu odtworzyć podbitkę zgodnie ze stanem pierwotnym
- po położeniu izolacji przeciwwodnej i obróbek blacharskich pomalować podbitkę wg. punktu 1.13.4.

Uwaga: Do wykonania podkonstrukcji i podbitki użyć drewna impregnowanego ciśnieniowo.

1.7. ZABEZPIECZENIE ELEMENTÓW DREWNIANYCH NIEMALOWANYCH FARBAMI POWŁOKOWYMI.

Wszystkie elementy drewniane dachów, stropów, desek sufitowych, deskowań dachów, itp. impregnować preparatami trójfunkcyjnymi (impregnacja zabezpieczająca przed działaniem ognia (cecha niezapalności), grzybów domowych i pleśniowych oraz owadów) np.: OGNIOCHRON, DREWNOSOL 3, FOBOS 4M – do granic NRO – wg. instrukcji producenta.

1.8. KOMINY.

Kominy istniejące – murowane, otynkowane w partii poddasza i strychu, wprowadzone nad dach.

Kominy przemalować. Materiał i kolor zgodny z lokalizacją :

bryła A - NCS S 1005-Y10R

bryła B - NCS S 2002-Y.

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI

mgr Aleksandra Marszałkowska

Załączniki:

1. wyniki badań składu zapraw opr. mgr Elżbieta Orłowska
2. dokumentacja fotograficzna
3. stolarka okienna i drzwiowa – wartościowanie
4. oznaczenie rysunkowe miejsca pobrania próbek z elewacji